پىرىمقۇل قادىروۋ

يۇلتۇزلۇق تۈنلەر

مىللەتلەر نەشرىياتى

يۇلتۇزلۇق تۈنلەر

پىرىمقۇل قادىروۋ

مىللەتلەر نەشرىياتى

بۇ كىتاب نەشرىياتىمىز تەرىپىدىن 1988-يىل 11-ئايدا نە-
شىر قىلىنغان 1-نەشرى 1-باسمىسىغا ئاساسەن قايتا بېسىلدى .

تەرجىمە قىلغۇچى: **ئالىمجان**

تەرجىمە تەھرىرى: **مىرسۇلتان ئوسمانوۋ**

مەسئۇل مۇھەررىر: **سەمەت دۇگايلى**

يۇلتۇزلۇق تۈنلەر

(پىرىمقول قادىروۋ)

نەشر قىلغۇچى	:	مىللەتلەر نەشرىياتى
ئادرېسى	:	بېيجىڭ شەھىرى خېپىڭلى شىمالىي كوچا 14-قورۇ پوچتانومۇرى : 100013 ،تېلېفون نومۇرى :64290862-010
تارقاتقۇچى	:	مىللەتلەر نەشرىياتى شىنجاڭ خىزمەت پونكىتى
تور ئادرېسى	:	http://www.e56.com.cn
باسقۇچى	:	دىشىن باسما زاۋۇتى
ساتقۇچى	:	جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرى
نەشرى	:	2002-يىل 6-ئايدا بېيجىڭدا 2-قېتىم نەشر قىلىندى
بېسىلىشى	:	2002-يىل 6-ئايدا بېيجىڭدا 2-قېتىم بېسىلدى
ئۆلچىمى	:	850×1168مم . 32 كەسلەم
باسما تاۋىقى	:	18.5
سانى	:	0001—3000
باھاسى	:	22.00 يۈەن

图书在版编目(CIP)数据

星夜/皮里木库力著．—2版．-北京：民族出版社，1988.11
(2002.6重印)
ISBN 7-105-05116-7

Ⅰ．星… Ⅱ．皮… Ⅲ．传记小说—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ．I247.5

中国版本图书馆CIP数据核字(2002)第046368号

出版发行：民族出版社　电话：010—64290862
网　　址：http://WWW.e56.com.cn
社　　址：北京市和平里北街14号　　邮编100013
排　　版：博海排版中心
印　　刷：迪鑫印刷厂
经　　销：各地新华书店
版　　次：1988年4月第一版
　　　　：2002年6月第2版 2002年6月 北京第1次印刷
开　　本：850×1168毫米　1/32
印　　张：18.5
印　　数：0001—　3000册
定　　价：22.00元

مۇندەرىجە

بىرىنچى قىسىم

قوۋا. قىل ئۇستىدە تۇرغان تەقدىرلەر 1
ئاخسى. ئەجەلگە داۋا يوق 22
ئەنجان. گۈل ۋە قويۇن 35
قوۋا. جاسارەتنىڭ جازاسى 66
ئوش. نىجاتلىق نەدە؟ 84
سەمەرقەند. زەپەر ۋە كۈلپەت 129
ئەنجان. ئۇۋال بولغان ئارزۇلار 152
سەمەرقەند. ھەل قىلغۇچ ئېلىشىش 191
تاشكەنت. ئۆرەتۆپە. ئىسپەرە. كۆچكۈن باسقان بۇلاق 270

ئىككىنچى قىسىم

ھىرات. تولغان پەيمانىلەر 312
قۇندۇز. سەمەرقەند. ئىككى قىلىچ ئوتتۇرىسىدا 368
كابۇل. تاشقان دەريا ئۆزەن ئىزدەيدۇ 429
لەخور. پەنىپەت. دېھلى. يېڭى قىرغاقلار 470
ئەگرە. تەقدىر تەقەززاسى 508
سېكرى. قايتا كۆز ئاچقان بۇلاق 548
ئەگرە. يۇلتۇزلار گىردابى 567
خاتىمە 586

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

بىرىنچى قىسىم

توپىلاڭ

قوۋۋا. قىل ئۈستىدە تۇرغان تەقدىرلەر

1

مىلادىيە 1494 ـ يىل ياز. تومۇز ئىسسىقتا پەرغانە ۋادىسىنىڭ ئاسمىنىغا چىققان قويۇق بۇلۇتلار ھاۋانى كۆن بويى دىمىق قىلىپ، كەچتە بىردىنلا تاراپ كەتتى. قىزىل تۇپراقلىق دۆڭلۈكلەر ئارىسىدىن ئۆتۈپ كېلىۋاتقان سۈيى كۆپ قوۋۋاساي قان قوشۇپ ئېقىتىلغاندەك قىپقىزىل بولۇپ كەتتى.

ساي بويىدىكى مەجنۇنتاللار دالدىسىدا بىر يىگىت بىلەن بىر قىز پىچىرلىشىپ سۆزلەشمەكتە ئىدى.

— رابىيە، ئىشەنگىن، مەن ھاياتلا بولسام، سېنى بالا ـ قازاغا يولۇقتۇرمايمەن.

— خۇدا سىزنىمۇ پاناھىدا ئاسرىسۇن، تاھىر ئاكا!... دۈشمەننىڭ مىڭلىغان ئەسكىرى بار، قايسىبىرىگە تەڭ كېلەلەيسىز؟ ئەنە، قاچقۇنلارغا قاراڭ!...

تاھىر ئارقىسىغا ئۆرۈلۈپ قوۋۋاسايىنىڭ تۆۋەن تەرىپىگە كۆز يۈگۈرتتى. پەستە قومۇشلۇق، پاتقاقلىق ۋە ئۇنىڭ ئۈستىدىن ئۆتكەن ئۇزۇن ياغاچ كۆۋرۈك بار ئىدى. كۆۋرۈكتىن چۇمۇلىدەك ھېسابسىز ئادەملەر، ئاتلار، ھارۋىلارنىڭ تىزىلىپ ئۆتۈپ كېلىۋاتقانلىقى يامغۇر پەردىسىنىڭ

ئارىسىدىن خىرە كۆرۈنەتتى. سەمەرقەند پادىشاھى قوقاننى بېسىۋېلىپ، ئۇنى قوشۇنىغا بۇلاتقان ۋە مەرغىلانغا ھۇجۇم قىلغانىدى. باسقۇنچىلار شەھەر - يېزىلارنى بۇلاش بىلەن قانائەتلەنمەي، چىرايلىق قىزلارنى چۆرىلىككە ئېلىپ كېتىشەتتى. بۇلارنى ئاڭلىغان كىشىلەر دۈشمەندىن قېچىپ تىنچ جاي ئىزدەپ كېتىشۋاتاتتى.

— ئۇلۇسنىڭ شورى قۇرسۇن! — دېدى تاھىر، — كاساپەت پادىشاھلار ئۇرۇش قىلماي تۇرالمىسا؛ بىرىدىن قاچساڭ باشقىسىغا تۇتۇلىساڭ. ئۇنىڭدىن كۆرە قاچمايمىز! تەۋەككۇل، پېشانىمىزگە يېزىلغىنى بولار!

تاھىر يامغۇردا ھۆل بولۇپ بەدىنىگە چاپلىشىپ تۇرغان ئالدى ئوچۇق ماتا يەكتەك ئۈستىدىن خەنجەر تىقىۋالغانىدى. رابىيە خەنجەرگە قورقۇپقىنا كۆز تاشلىدى - دە:

— بىلمىدىم، دادىملار مېنى قورغانغا ئاپىرىپ قويماقچى، — دېدى.

— قايسى قورغانغا؟

— ئەنجان قورغىنىدا تاغام①بار ئەمەسمۇ؟

تاھىر رابىيىنىڭ ھازىرلا كېتىپ قېلىشىدىن قورققاندەك ئۇنىڭ بىلىكىدىن تۇتۇۋالدى. ئىلگىرى شاش كېيىكتەك تۇتقۇزمايدىغان رابىيە ھازىر نېمىشقىدۇر ياۋاش بولۇپ قالغانىدى. ئۇ بېشىغا ئاتىسىنىڭ قارا يۇڭ چاپىنىنى يېپىنىپ چىققانىدى. يامغۇردا ھۆل بولۇپ ئېغىرلاشقان چاپان ئۇنىڭ نازۇك بويىنىغا ئېغىرلىق قىلدى. رابىيە چاپاننى يەلكىسىگە چۈشۈرۈشى بىلەن ياقىسىنىڭ بىر بوغقۇچى يېشىلىپ كەتتى - دە، قىزغۇچ مەرمەردەك سىلىق بويىنىنىڭ تۆۋىنى كۆرۈنۈپ قالدى. يېشىل جىلتكىسى ئون يەتتە ياشلىق قىزلاردىلا بولىدىغان ئىنچىكە بېلىدىن تارتىپ قاتتىق كۆكسىنى چىڭ ئوراپ تۇراتتى.

بالا چېغىدىن رابىيە بىلەن ئارىتام قوشنا بولۇپ ئۆسكەن تاھىر ئۇنىڭ قانچىلىك جازىبىلىك ئىكەنلىكىنى، باسقۇنچى بەگ ۋە نەۋكەرلەرنىڭ مانا مۇشۇنداق قىزلارغا قانچىلىك ھېرىس بولۇشىنى گويا ئەمدى

---

① ئاتىسىنىڭ ئەر بىر تۇغقانلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ. — تەرجىماندىن.

چىندىن ھېس قىلدى.
بۇ يىل باھاردا ئاتا ـ ئانىلىرى ئۇلارنى ماقۇللاشتۇرۇپ قويغان چاغلىرىدىمۇ رابىيە تاھىرغا ھازىرقىدەك چىرايلىق كۆرۈنمەيتتى. رامىزان ئېبى ئۆتكەندىن كېيىن ئۇلارنىڭ تويى بولۇشى كېرەك. تاھىر رابىيە بىلەن يېقىن ئارىدا بىر ياستۇققا باش قويۇشلىرىغا ئىشىنىپ پەرۋاسىز يۈرگەنىدى. بىراق، ئەمدى ئۇرۇش بورىنى قۇۋاغا يېقىنلىشىپ كېلىۋاتقان مۇشۇ خەتەرلىك چاغلاردا رابىيە ئۇنىڭغا ئاۋۋالقىدىنمۇ ئەزىز كۆرۈندى.
تاھىر رابىيىنىڭ ئەنجان قورغىنىدا بىرەر مۇشتۇمزور بەگنىڭ تۇزىقىغا ئىلىنىپ قېلىشى مۇمكىنلىكىنى ئويلىدى ـ دە:
— ياق! مېنى دېسەڭ قورغانغا بارما! — دېدى.
رابىيە تاھىرنىڭ مەخمەلدەك يۇمشاق بۇرۇتى تېگىدە بىلىنەر ـ بىلىنمەس تىترەپ تۇرغان لېۋىگە ۋە ئىزتىراپ بىلەن چاقناۋاتقان قوڭۇر كۆزلىرىگە تىكىلدى.
— مېنىڭمۇ يىراققا كەتكۇم يوق، لېكىن قانداق قىلاي... قورقىمەن!
تاھىر قىزنى چاپىنى بىلەن قۇچاقلاپ باغرىغا باستى. رابىيىنىڭ يۇمشاق چاچ تالالىرى يىگىتنىڭ يۈزىگە تەگدى. بىرمەھەل ئىككىسىنىڭ تىنىقى تىنىقىغا قوشۇلۇپ كەتتى. تاھىر قىزنىڭ بەدىنى تىترەۋاتقانلىقىنى سەزدى ـ دە:
— راستىنلا قورقىنىڭمۇ بۇ، رابىيە؟ ساڭا نېمە بولدى؟ — دېدى.
— مەن بىر قورقۇنچلۇق چۈش كۆردۈم، تاھىر ئاكا! خۇدا، چۈشۈم ئوڭ كەلمىسۇن!
ئەمدى تاھىرمۇ ئەنسىرەپ قىزنى قۇچىقىدىن بوشاتتى ـ دە، ئۇنىڭ چەكچىيىپ كەتكەن كۆزلىرىگە قارىدى:
— يامان چۈشمۇ؟
— ئېيتىشقا تىلىم بارمايدۇ.
— چۈشكە نېمىلەر كىرمەيدۇ! ئېيت! مەيلى...
— سىزنى بىر قارا ئۆكۈز خەنجەردەك مۈڭگۈزلىرى بىلەن ئۈسۈپ... ياق! ياق! ئەسلىسەم بەدىنىم شۈركۈنۈپ كېتىدۇ!

تاھىر يامان بىر پالاكەتنى ئالدىن سەزگەندەك يۈرىكى سىرقىرىدى:

— ئالدىرىماي گەپ قىل! ئۇسكەن بولسا، قان ئاقتىمۇ؟

— قان؟ ھە ـ ھە... قان جىرقىراپ كەتتى.

— ئۇنداق بولسا قورقما، چۈشتىكى قان — يورۇقلۇق، دادام دائىم شۇنداق دەيدۇ.

— خۇدايىم شۇ تەبىرنى راست قىلسۇن! تاھىر ئاكا، ئەگەر ئەنجانغا سىز بارمىسىڭىز مەنمۇ كەتمەيمەن. نېمە بولساق مۇشۇ يەردە بىللە...

مەجنۇنتال بەرگىلىرى ئارىسىدىن سىرغىپ چۈشۈۋاتقان يامغۇر تامچىلىرى قىزنىڭ قوشۇما قاشلىرىغا، زىچ كىرپىكلىرىگە تەگكەنىدى. تاھىرنىڭ نەزىرىدە رابىيە بىر بەختسىزلىك يۈز بېرىشىنى ئالدىن بىلىپ كۆزىگە ياش ئېلىۋاتقاندەك كۆرۈنۈپ كەتتى.

— مەندىن كۆپ ئەنسىرىمە، رابىيە. مەن دېھقان ئادەممەن. ھاۋا ئېچىلسا ئېتىزغا چىقىپ قوشۇمنى ھەيدەيمەن، ئورمامنى ئورىمەن. دۈشمەننىڭ مېنىڭ بىلەن نېمە ئىشى بار؟ لېكىن، سەن ئېھتىيات قىل. ئەنجان قورغىنىدا تاغىلىرىڭ بار.

— ئەنجاندا سىزنىڭمۇ موللا تاغىڭىز بارغۇ! ياكى بىللە كېتەيلىمۇ؟

تاھىر ئويلىنىپ قالدى. ئۇنىڭ ئەنجاندا مېمار بولۇپ ئىشلەيدىغان تاغىسى پەزىلىددىن خەلق ئارىسىدا تونۇلغان مەشھۇر ئادەم. قۇۋۋاسايىنىڭ پاتقىقىنىڭ ئۈستىدىن ئۆتكەن مانا شۇ ئۇزۇن ياغاچ كۆۋرۈكمۇ موللا پەزىلىددىن سىزىپ بەرگەن لايىھە بويىچە قۇرۇلغان. ئەنجان ئوردىسىدا موللا پەزىلىددىن ساماۋى نەقشلەر ۋە گۈللۈك چاقچۇقلار بىلەن بېزەپ قۇرغان دىۋانخانا تاجدار ئۆمەر شەيخ مىرزىغا ياراپ كەتكەنلىكتىن ئۇنىڭغا بىر ئۇچقۇر ئات ۋە بىر ھەميان ئالتۇن ئىنئام قىلغىنىنى تاھىرمۇ ئاڭلىغان. ئۇ تاغىسىنىڭ[1] شەھەر قورغىنىنىڭ تېشىدىكى باغات مەھەللىسىدە تۇرىدىغانلىقىنى بىلەتتى. موللا پەزىلىددىن قۇۋۋادا تۇرغان ۋاقىتلىرىدا تاھىرغا خەت ـ ساۋات ئۆگەتكەنىدى. ئەمدى جىيەنى[2] پاناھ ئىزدەپ بارسا قانات

---

① ئانىسىنىڭ ئەر بىر تۇغقانلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ. — تەرجىماندىن.
② ئايال بىر تۇغقىنىنىڭ بالىلىرى. — تەرجىماندىن.

ئاستىغا ئېلىشى مۇمكىن. لېكىن، بۇ يەردە بوۋاي ـ مومايلار نېمە دېيىشەر-كىن؟ تاھىر يالغۇز ئوغۇل، رۇخسەت بەرمەسلىكى مۇمكىن. ئۇ ئەنجانغا رابىيە تۆپەيلىدىن بارىدىغانلىقىنى ئاتا ـ ئانىسىغا ئېيتىشتىن ئۇيالدى... بەلكىم، بۇنى رابىيىنىڭ ئاكىسى مەھمۇدقا ئېيتار.

— رابىيە، مەيلى، ئىلاج بولسا ئەنجانغا بىللە كېتەرمىز، لېكىن دادامىلارنى كۆندۈرۈش ئاسان ئەمەس. مەھمۇد ئاكاڭ ئۆيدىمۇ؟

— دۇكانغا چىققانىدى، ئېپتارغا كېلىپ قالىدۇ. نېمە گەپ؟

— ئېپتاردىن كېيىن بىزنىڭكىگە بارسۇن، مەسلىھەت بار.

— ماقۇل، مەن دەي.

رابىيە يۈزىنى تاھىرنىڭ كەڭ كۆكسىگە قويدى.

— خۇدا بىزنى بىر ـ بىرىمىزدىن ئايرىۋەتمىسۇن! — ئۇ شۇنداق دېدى ـ دە، مەجنۇنتال شاخلىرى ئارىسىدىن چىقتى.

ساي بويىدا تۇرغان بوش مىس كورىنى يامغۇر تامچىلىرى چېكىپ-چېكىپ قوياتتى. رابىيە سۇغا كەلگىنىنى شۇ كورىغا قاراپ ئەسلىدى ۋە ئۇنى تولدۇرۇپ، ئۆيى تەرەپكە يۈرۈپ كەتتى.

قىز يىراقلىشىپ كەتكەندىن كېيىن تاھىرمۇ مەجنۇنتاللارنىڭ دالدى-سىدىن چىقتى. شۇ چاغدا رابىيىنىڭ چۈشكە كىرگەن قورقۇنچلۇق ۋەقە ئۇنىڭ ئېسىگە چۈشتى ـ دە، نامەلۇم بىر خەتەر ۋۇجۇدىغا قاتتىق تىترەك سېلىپ ئۆتتى.

2

بۇ يىلقى روزا ياز چىللىسىگە توغرا كەلگەن قاتتىق ئىسسىق كۈنلەردە تاڭ سەھەردىن كەچقۇرۇن قاراڭغۇ چۈشكىچە ناشتا قىلماي ئاچ يۈرۈش نۇرغۇن ئادەملەرنى ماغدۇرىدىن كەتكۈزەتتى، بۇنىڭ ئۈستىگە تەشنالىق ئازابى قوشۇلاتتى. روزا تۇتقانلار كۈننى قانداق كەچ قىلىشلىرىنى بىلمەي پاتراق قاش قارىيىشىنى ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتۈشەتتى.

گۈگۈم چۈشكەندە قۇۋا مەسچىتىنىڭ مۇنارىسىدىن ئەزان ئاۋازى

ئاڭلاندى. ئۇرۇش تەھلىكىسى قانچىلىك كۈچلۈك بولسۇن، داستىخان ئەتراپىغا يىغىلغان ئادەملەر روزىسىنى ئىچىش بىلەن تەڭ، ئۇلارنىڭ ئاچلىق ۋە تەشنالىقتىن قىينالغان ۋۇجۇدلىرى راھەتلىنىپ، دۇنيا غەملىرى بىردەم بولسىمۇ خىياللىرىدىن يىراقلاشتى.

تاھىر قېرى ئاتا ـ ئانىسى بىلەن بىللە ئىپتار قىلىۋاتاتتى. داستىخاندىن سىيادان سېلىنغان ئىسسىق نان ۋە چىلگە پۇرىقى كېلەتتى. نان يەپ، بىر چىنىدىن قېتىق قوشۇلغان ئاش ئىچكەندىن كېيىن تاھىر ئەنجانغا كېتىش ھەققىدىكى گېپىنىڭ ئۇچىنى چىقىرىشقا تەمشەلدى.

شۇ ۋاقىتتا قامچا دەستىسى بىلەن بىرى دەرۋازىنى تاقىلداتتى. ھويلىدا ياتقان قېرى ئىت يوغان ۋە خىرە ئاۋازى بىلەن ھاۋشىدى. تاھىر ئورنىدىن تۇرغانىدى، دادىسى:

— ئېھتىيات قىل! — دېدى ئاۋازىنى پەسەيتىپ، — ئاۋۋال كىملىكىنى سوراپ باققىن.

تالادا يامغۇر توختىغان، لېكىن ئاسمان بۇلۇتلۇق، قاراڭغۇلۇقتا ھېچ نەرسىنى كۆرگىلى بولمايتتى. تاھىر دەرۋازىغا يېقىن بېرىپ:

— كىم؟ — دەپ سورىدى. ئىت قاتتىقراق ھۇرۇشكە باشلىدى.

تالادىكى ئادەم ئاۋازىنى يۇقىرىلىتىپ:

— تاھىر جىيەن؟ — دەپ سورىدى، — ئاچ، مەن تاغاڭمەن!

تاھىر ئاۋازنى تونۇپ، ئوچۇق دېرىزە ئارقىلىق ئىچكىرىگە:

— ئاپا، پەزلىدىن تاغام! — دېدى ـ دە، يۈگۈرۈپ بېرىپ دەرۋازىنىڭ زەنجىرىنى چۈشۈردى.

ئىچكىرىدىن چىققان بوۋاي ـ مومايلار مېھمان بىلەن كۆرۈشۈۋاتقاندا، تاھىر قارىيىپ تۇرغان ئىككى چاقلىق سايىۋەنلىك ھارۋىنى كۆردى. ھارۋىغا قېتىلغان ئاتنىڭ ئېگىرى ئۈستىدىن بىرى چۈشۈۋاتاتتى.

— موللا تاغا، ھارۋا سىزنىڭمۇ؟

— ھە، جىيەنىم، يۈك ـ تاقلىرىم بىلەن كەلدىم.

— شۇنداقمۇ؟ — دېدى تاھىر ھەيران بولۇپ، ئۇنىڭ كۆڭلىدە بابا تاغىسىنى كۆرگەندە پەيدا بولغان خۇشاللىق ئەمدى تەشۋىشلىك ئويلار

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

بىلەن ئالماشتى. تاھىرنىڭ ئەنجاندىكى باشپاناھى مانا مۇشۇ تاغىسى ئىدى. تاغىسى كۆچۈپ كەلگەن بولسا، تاھىرنىڭ قورغانغا بارىدىغان يولى ئېتىلـ ـگىنى شۇ. رابىيە قانداق قىلار؟

— تاھىر، ھاڭقىيىپ تۇرسەنغۇ؟ يۈكلەرنى چۈشۈرۈشكىن! — دېدى ئانىسى، — موللا تاغاڭ يامغۇردا كۆپ جاپا تارتقان ئوخشايدۇ.

— ھەي، جاپا دەيسىزغۇ، ھەدە! ھارۋا پاتقاققا پېتىۋېرىپ جېنىمىزدىن تويغۇزدى. يوللار قىستا ـ قىستاڭ، قاچقۇنلار ھېسابسىز.

تاھىر ھارۋىدىن يۈك چۈشۈرۈۋاتقاندا، ئاتىنىڭ ساغرىسىغا قولى تېگىپ كەتتى. شۇ چاغدا ئۇ قولىغا شىلىمشىق لاي چاپلاشقىنىنى سەزدى. لاي ئاتىنىڭ ساغرىسىغىچە چىققان بولسا، بۇ بىچارىلەر كەلگۈچىلىك قانچىلىك قىينالغان؟ ھەممە ئادەم دۈشمەندىن قېچىپ ئەنجانغا قاراپ كېتىۋاتقاندا، بۇلار نېمىشقا قوۋاغا كۆچۈپ كەلدىكىن؟ تاھىر چوڭ تاغارغا سېلىنغان يۈكنى ھارۋىدىن چۈشۈرمەكچى بولغاندا، تاغىسى:

— ئېھتىيات قىل، ناھايىتى ئېغىر، ئىككىڭلار كۆتۈرۈڭلار، — دېدى ھارۋىكەشكە.

تاھىر تاغارنىڭ ئىچىدە ئانچە چوڭ بولمىغان پولات ساندۇق بارلىقىـ ـنى سەزدى. موللا پەزلىددىن ئوتتا كۆيمەيدىغان، سۇ كىرمەيدىغان بۇ ساندۇقنى قوۋانىڭ تۆمۈرچى ئۇستىلىرىغا بۇيرۇتۇپ ياساتقانىدى. ئۇنىڭ ئىچىدە پىلان ـ لايىھىلەر، رەسىملەر ساقلىناتتى. موللا پەزلىددىن ئۈچ يىل سەمەرقەندتە، تۆت يىل ھىراتتا بىلىم ئالغان، شۇ تەرەپتە مېمارلىق سەنئىتى بىلەن بىللە رەسساملىقنىمۇ ئۆگىنىپ كەلگەنىدى. ھىراتتا جەڭنامە كىتابلار ئىچىگە رەسىم سىزىش ئادەتكە ئايلىنىپ قالغان. مەۋلانا بېھزاد سىزغان ئەلىشىر ناۋايى ۋە ھۈسەيىن بايقارانىڭ رەسىملىرى بەلگىلىك دائىرىلەردە شۆھرەت قازانغان، لېكىن سەمەرقەندتە، بولۇپمۇ پەرغانە ۋادىـ ـسىدا ئادەم سىزىش شەكلىنى سىزىش ھېلىغىچە قۇرئان نامىدىن قاتتىق چەكلىنىپ كېلىۋاتاتتى. شۇنىڭ ئۈچۈن، موللا پەزلىددىن ئۆزى سىزغان رەسىملەرنى مانا شۇ پولات ساندۇقتا دائىم مەخپىي ساقلايتتى.

تاھىر تاغاردىكى پولات ساندۇقنى ھارۋىكەش بىلەن كۆتۈرۈشۈپ

ئۆيگە ئېلىپ كىردى.

موللا پەزلىددىن ھۆل بولۇپ ئېغىرلاشقان نېپىز چاپىنىنى ۋە ئۆتۈ-كىنى دالانغا يېشىپ قويدى. پۇتىغا كەشىنى كىيىپ، ئەۋرەز يېنىدا يۈز-قولىنى يۇدى. كېيىن بايا تاھىرلار ئولتۇرغان داستىخان سېلىنغان ئۆيگە كىردى.

ئۇنىڭ چەكمىنىدىن ئۆتكەن يامغۇر قىسقا يەڭلىك چاپىنىنى ھۆل قىلغانىدى. لېكىن، ياز ئاخشىمى ئىسسىق بولغانلىقى ئۈچۈن، كىيىم ئالماشتۇرۇش يادىغا كەلمىدى. يولدا قاتتىق چارچىغانلىقى ئۈچۈن تۈزۈك-رەك تاماقمۇ يېمىدى، پەقەت بىر – ئىككى تىلىم چىلگە يېدى ۋە ئۈچ-تۆت چىنە چاي ئىچتى. ھارۋىكەش يىگىت لىق ئىككى قاچا قېتىق قوشۇلغان ئاشنى ئىچكەندىن كېيىن ئاتلىرىغا قاراش ئۈچۈن ھويلىغا چىقىپ كەتتى.

— موللا پەزلىددىن! — دېدى تاھىرنىڭ ئاتىسى ئۇزۇن ئاق ساقىلىنى ئويچان سىلاپ، — كەلگىنىڭىز ئوبدان بولدى. شۇ مالىمان كۈنلەردە بىللە بولغانلىقىمىزغا نېمە يەتسۇن!

— ھەممە ئادەم دۈشمەندىن قېچىۋاتقاندا بىزنىڭ ئەجدىھانىڭ ئاغزىغا يېقىن كېلىپ قالغانلىقىمىز غەلىتە بولدى، — دەپ موللا پەزلىددىن جىيەنىگە مەيۇس كۆزلىرى بىلەن قارىدى.

— بىرەر سەۋەب بىلەن كەلگەنسىز، موللا تاغا؟ — سورىدى تاھىر.

— سەۋەب شۇ، جىيەن، ئۇرۇش باشلانسا قۇرۇلۇش توختايدۇ، مېمارنىڭ لازىمى بولماي قالىدۇ...

— نېمە، سىزنى پادىشاھنىڭ ئۆزى خىزمەتكە ئالغان ئەمەسمىدى؟

— پادىشاھ ئاخسى قورغىنىدا مۇداپىئە بىلەن ئاۋارە. تاشكەنت خانى مەھمۇدخانمۇ خوجەند تەرەپتىن بىزگە قوشۇن تارتىپ كېلىۋاتقۇدەكمىش، قەشقەر ھاكىمى ئابۇبەكر دوغلات دېگەن يەنە بىر باسقۇنچى شەرقتىن ئۆزگەنتنىڭ ئۈستىگە باستۇرۇپ كېلىۋېتىپتۇ.

تاھىرنىڭ قېرى ئاتىسى قورقۇپ ياقىسىنى تۇتتى:

— تۇۋا! بۇ تەرەپكە سەمەرقەند قوشۇنى... ئۈچ تەرىپىمىزدىن

دۈشمەن باستۇرۇپ كەپتمۇ ـ ھە؟ بۇ نېمە كۆرگۈلۈك، موللا پەزلىددىن؟ بۇ پادىشاھلار سەل مۇرەسسە قىلىشسا بولماسمىدى؟ ھەممىسى بىر ـ بىرىگە قېرىنداش ئىكەنغۇ، شۇ راستما؟

— ھەئە، راست، تاشكەنت خانىغا بىزنىڭ پادىشاھىمىز كۈيئوغۇل بولىدۇ. قوقاننى تالاپ، بىزنىڭ ئۈستىمىزگە قوشۇن تارتىپ كېلىۋاتقان سەمەرقەند پادىشاھى سۇلتان ئەھمەد مىرزا بولسا، بىزنىڭ پادىشاھىمىز بىلەن بىر ئاتىدىن بولغان ئاكا ـ ئۇكىلار. يەنە بۇ ئىككى پادىشاھ بىر ـ بىرى بىلەن قۇدا بولۇشماقچى ئىدى. سەمەرقەند پادىشاھىنىڭ قىزى بىزنىڭ ۋەلىئەھدىمىز بابىر مىرزىغا بەش ياش چېغىدىلا سۆزلىشىپ قويۇل-غانىدى. شۇنىڭدىن بىلىڭكى، ئاكا ـ ئۇكىغا، قېيناتا كۈيئوغۇلغا قارشى قىلىچ كۆتۈرۈپ چىققان گەپ!

— يا پاك پەرۋەردىگار! ئاخىر زامان دېگىنى شۇمىكىن، موللا پەزلىددىن؟

— بىلمىدىم، پاچچە[1]، ھەر ھالدا يامان تاجدارلارنىڭ زامانى ئاخىرلىشىپ قېلىۋاتقان ئوخشايدۇ. كاشكى ئۆزلىرى بىلەن ئۆزلىرى ئېلى-شىپ بىزنى تىنچ قويسىچۇ! ئۇرۇشنىڭ پۈتۈن جەبىر ـ جاپاسى خەلقنىڭ بېشىغا چۈشىدۇ.

— كۆرگۈلۈكىمىز بار ئىكەن ـ دە!

— ھە، تەلەي بولمىسا قىيىن ئىكەن! مەن نى ـ نى ئارزۇلار بىلەن ئىلىم ـ ھۈنەر ئۆگىنىپ كەلگەنىدىم! ۋەتىنىمىز بولغان پەرغانە ۋادىسىدا سەمەرقەندتىكىدەك، ھىراتتىكىدەك مەدرىسلەر ۋە كۆركەم ئابىدىلەر قۇرماق-چى ئىدىم. بۇ سەلتەنەتلىك پادىشاھلاردىن نېمە قالىدۇ؟ ھەممىسى نام-نىشانسىز كېتىدۇ، بىزدىن يادىكارلىق بولۇپ قالسا ئۇلۇغبەگ مەدرىسىدەك، ناۋايى ئۇنسىيەسىدەك سەنئەت ئەسەرلىرى قالىدۇ!

موللا پەزلىددىن ئېغىزدىن چىقىپ كەتكەن ئاخىرقى گەپلەردىن ئەنسىرەپ ئىشىك تەرەپكە قاراپ قويدى. ئۇنىڭ ساراي ئەھلىگە يېقىن

---

[1] ھەدىسىنىڭ ئېرى. — تەرجىماندىن.

تۇرۇپ، ئايغاقچىلاردىن يىرەكئالدى بولۇپ قالغانلىقىنى تاھىرمۇ سەزدى.
— موللا تاغا، سۆزلەۋېرىڭ، بۇ يەردىكى ھەممەيلەن ئۆز... ئەنجان ۋورغىنىدىن نېمە ئۈچۈن سىزگە ئورۇن بەرمىدى؟
موللا پەزىلىدىن كېيىنكى كۈنلەردە بېشىدىن ئۆتكۈزگەن مۇدھىش ھادىسىلەرنى ئەسلەپ، بىردەم ئېغىر جىملىقتا چۆمدى...
ئۆتكەن كۈنى خۇپتەن ۋاقتىدا موللا پەزىلىدىن ئۆزلىرىدىن بەش-ئالتە ئۆي يىراقتا تۇرىدىغان بىر خەتتات دوستىنىڭكىدە ئىپتار قىلىپ ئولتۇرغاندا، قانداقتۇر نامەلۇم كىشىلەر ئۇنىڭ ئۆيىگە باستۇرۇپ كىرىشتى. قورۇدىكى ئىت ھاۋشىپ توختىمىغاندىن كېيىن، ئۇنى قىلىچ بىلەن چېپىۋەتتى. بۇگۈن بۇ يەرگە ھارۋىنى ھەيدەپ كەلگەن خىزمەتكار يىگىتنىڭ ئاغزىغا لاتا تىقىپ، پۇت - قولىنى باغلاپ قازناقتا تاشلىۋەتتى، ئاندىن ئۆيگە كىرىپ ئاختۇردى ۋە ساندۇقنى كۆردى. لېكىن، ئۇنى ئېچىشنىڭ ئىلاجىنى تاپالماي، قۇلۇپنى پالتا بىلەن چېقىشقا كىرىشتى...
قىلىچ بىلەن چېپىلغان ئىت قاتتىق ھاۋشىغاندا تام قوشنىلار بىر پالاكەت بولغانلىقىنى سەزدى. ئۇلاردىن بىرى چىقىپ موللا پەزىلىدىنىدىن خەۋەر ئالماقچى بولۇپ قارىسا، دەرۋازا ئۇدۇلىدىكى دەرەخ دالدىسىدا بىر ئادەم تۆت ئاتنىڭ چۇلۋۇرىنى تۇتۇپ تۇرغۇدەك. ئۇنىڭ يۈزى قارا نىقاب بىلەن ئېتىۋېلىنغان، پەقەت كۆزلىرى كۆرۈنىدىكەن. ئىچكىرىدىن بولسا پولات ساندۇقنىڭ قۇلۇپىغا ئۇرۇلۇۋاتقان پالتا ئاۋازى ئاڭلىنىۋاتاتتى..
موللا پەزىلىدىنگە قەدىردان بولغان قوشنا ئۇنىڭ ئۆيىگە يامان ئادەملەر كىرگەنلىكىنى سېزىپ، دەرھال خەتتاتنىڭكىگە يۈگۈردى. ئۇنىڭ-دىن ۋەقەنى ئاڭلىغان موللا پەزىلىدىن ئۆيىگە يۈگۈرۈپ كەلدى.
پولات ساندۇقنىڭ قۇلۇپىنى چېقىپ ئېچىپ، ئۇنىڭدىكى قەغەزلەرنى چۇۋۇشتۇرۇۋاتقان باسقۇنچىلار ئۆي ئىگىسىنى كۆرۈپ، دېرىزىدىن پېشاي-ۋانغا سەكرەشتى.
— توختا، ئەبلەخ! — دەپ موللا پەزىلىدىن بىرىنىڭ ئۇدۇلىدىن چىقتى. يۈزىگە قارا نىقاب تۇتقان ئېيىقتەك يوغان يىگىت ئۇنى يەلكىسى بىلەن ئۇرۇپ ئىتتىرىۋېتىپ كوچىغا ئېتىلدى. باشقىلىرىمۇ كوچىدىكى

ئاتلىرىغا مىنىپ، دەرھال غايىب بولدى.

موللا پەزلىددىن ئۇلارنى قوغلاپ يېتەلمەيدىغانلىقىنى بىلىپ، ئاس-تىن- ئۈستۈن بولغان ئۆيگە قاراپ ئېتىلدى ۋە ئوچۇق ياتقان پولات ساندۇقنىڭ يېنىغا كەلدى. تەكچىدە قوش شام يېنىپ تۇراتتى. ئۇنىڭ يورۇقىدا ئوڭتەي - توڭتەي بولغان، بەزى جايلىرى يىرتىلغان لايىھەلەر ۋە پىلانلار كۆزگە چېلىقاتتى. ساندۇق ئىچىدە پادىشاھ ئىنئام قىلغان ئالتۇننىڭ بىر قىسمى قاپچۇق بىلەن تۇراتتى، قارىسا شۇ يوق. لېكىن، ھازىر موللا پەزلىددىننىڭ كۆزىگە ئالتۇنمۇ كۆرۈنمەيتتى. ئۇنىڭ پۈتۈن خىيالى ساندۇق تېگىگە جايلاشتۇرۇلغان مەخپىي قۇتىدىكى رەسىملەردە قالغانىدى. ئۇ ساندۇق ئىچىدىكى قەغەزلەرنى ئالدىراپ - تېنەپ پەسكە ئېلىپ قويغاندىن كېيىن، قۇتىنى يېپىپ تۇرغان سىلىق مىس پارچىسىغا قارىدى. ئۇنى ئاستا سولغا سۈرۈۋىدى، قۇتىنىڭ ئاچقۇچ سېلىنىدىغان ئورنى ئېچىلدى. موللا پەزلىددىن قويىنىدىن كىچىك ئاچقۇچنى ئېلىپ قۇتىنىڭ قۇلۇپىغا سالدى. قۇلۇپ ئېچىلغاندىن كېيىن قۇتىنىڭ مىس قاپقىقىنى ئاستا كۆتۈرۈپ، نېپىز جىلد ئىچىدىكى رەسىملەرنى ئېچىپ كۆردى. ياشانغان باغۋەننىڭ ئۇلاق ئۇلاۋاتقان ۋاقتى... چىلمەھەرەم تاغلى-رىدىكى ئوۋ تەسۋىرى... ئەڭ تېگىدە چاڭ چېلىۋاتقان گۈزەل بىر قىزنىڭ رەسىمى...

بۇ — ئۆمەر شەيخ مىرزىنىڭ قىزى خانزادە بېگىم. موللا پەزلىددىن ھىراتتىن كېلىپ ئەنجان چاربېغىدا پادىشاھ ئائىلىسى ئۈچۈن ئالتۇندىن ھەل بېرىلگەن ساراي قۇرغان ۋاقىتلىرىدا ئون ئالتە ياشلىق خانزادە بېگىم ئۇنىڭ رەسسام ئىكەنلىكىنى بىلىپ قېلىپ، ئۆزىنىڭ رەسىمىنى سىزدۇرغان. موللا پەزلىددىن بۇ ئىشنى يوشۇرۇنچە قىلغان، ئەگەر شەرىئەت پېشۋالىرى ئۇنىڭ ئادەم رەسىمىنى سىزغانلىقىنى بىلىپ قالسا، ساق قويمايتتى، شۇن-داقلا گۈزەل مەلىكە بىلەن يوشۇرۇن تىل بىرىكتۈرۈپ رەسىم سىزگىنى قىزنىڭ پادىشاھ ئاتىسىغا مەلۇم بولۇپ قالسا، موللا پەزلىددىننى پارە - پارە قىلىۋېتىشى ھېچ گەپ ئەمەسىدى. شۇ سەۋەبتىن، ھازىر ئۇنى قاتتىق قورقۇتقان نەرسە بۇ رەسىملەرنىڭ ياسقۇنچىلارنىڭ قولىغا چۈشۈپ قېلىش

ئېھتىمالى ئىدى. ھېلىمۇ ياخشى، ئۇلار ساندۇقنىڭ ئىچىدە مەخپىي قۇتا بارلىقىنى سەزمەپتۇ. خىزمەتكار يىگىت سەل ئۆزىگە كەلگەندىن كېيىن موللا پەزلىددىن ئۇنىڭدىن ۋە قوشنىلىرىدىن ۋەقەنىڭ تەپسىلاتىنى سوراپ بىلدى. ئۆزىنىڭ كۆرگەنلىرىگە بۇنى سېلىشتۇرۇپ شۇنداق خۇلاسىگە كەلدى: ئۇنىڭ ئۆيىگە كەلگەنلەر — ئاددىي ئوغرىلار ئەمەس، بەلكى بىر زوراۋان بەگنىڭ يىگىتلىرى. ئۇلار ئۆيىنى ئاختۇرۇپ نېمىنى ئىزدىگەن؟ لايىھىلەرنى تاشلاپ كېتىپتۇ. دېمەك، رەسىملەرنى ئىزدىگەن. موللا پەزلىددىننىڭ رەسىم سىزىدىغانلىقىنى بىلىدىغان ئادەم... ئۇنداقتا، بۇ يىگىتلەرنى قەستى بار بەگ ئەۋەتكەن بولۇشى مۇمكىن!...

تەشۋىشلىك ئويلار كېچىچە موللا پەزلىددىننىڭ كۆزىگە ئۇيقۇ بەرمىدى. ئۇرۇشنىڭ ئالتوپىلىڭىدا بارغانسېرى زوراۋانلىشىپ كېتىۋاتقان يۈگەنسىز بەگلەر ئېسىگە كەلگەنسېرى كۆڭلى بىئارام بولدى.

ئەنجانلىق بەگلەردىن ھەسەن ياقۇپ شۇ يىلى باھاردا موللا پەزلىددىننى چارباغقا چاقىرتىپ، چوڭ بىر ئىشنى تاپشۇرماقچى بولغانىدى.

— مىرزا ھامامدىنمۇ چوڭراق قىلىپ بىر ھامام سالدۇرماقچىمەن. يازدا سالقىنلايدىغان مەرمەرخانىلىرى بولسۇن، — دېدى ياقۇپبەگ ۋە ئاۋازىنى پەسەيتتى، — چىرايلىق ئەسىرە قىزلارنى سېتىۋالىمەن، ئالتۇنۇم يېتەرلىك. مۇشۇ قىزلار ھامامنىڭ مەرمەر كۆلچىكىدە چۆمۈلگەندە مەن ئولتۇرۇپ تاماشا قىلىدىغان مەخپىي تۆشۈكلىرىمۇ بولۇشى كېرەك. ئۇقتۇڭىزمۇ؟ — ياقۇپبەگ قاقاقلاپ كۈلدى ـ دە، گەپنىڭ خۇلاسىسىنى ئېيتتى، — ئەنە شۇ ھامامنىڭ لايىھىسىنى ئۆزىڭىز سىزىڭ. قۇرۇلۇشىغىمۇ سىز سەركار بولۇڭ. قانچە ھەق تىلىسىڭىز بېرەي، ماقۇلمۇ؟

مېمارلىقنى مۇقەددەس سەنئەت دەپ ئىشىنىدىغان موللا پەزلىددىن ياقۇپبەگنىڭ شەھۋانىي نىيەتلىرىنى ئاڭلاپ نەپرەتلەندى.

— جاناب بەگ، كەچۈرۈڭ، مەن ھارام ئىشتىن قورقىمەن!...

— نېمىسى ھارام؟ مەن ھامامنى ئۆز پۇلۇم بىلەن ياساتماقچىمەن!

— ھامامغا مەخپىي تۆشۈكلەر قويۇپ ياسايدىغان سەركارلار باشقا، سىز ئاشۇلارغا مۇراجىئەت قىلىڭ. ماڭا مىرزا ھەزرەتلىرى پاكىز بىر دەرگاھ

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com